

**QUICKSCAN FLORA- EN FAUNAWET
RIOOLPERS- EN GASLEIDINGEN NABIJ
SIMONSDIJKJE EN GORSDIJK IN DE
HOEKSCHE WAARD**

WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA

8 mei 2014
077660786:C - Definitief
C05056.000002.0100

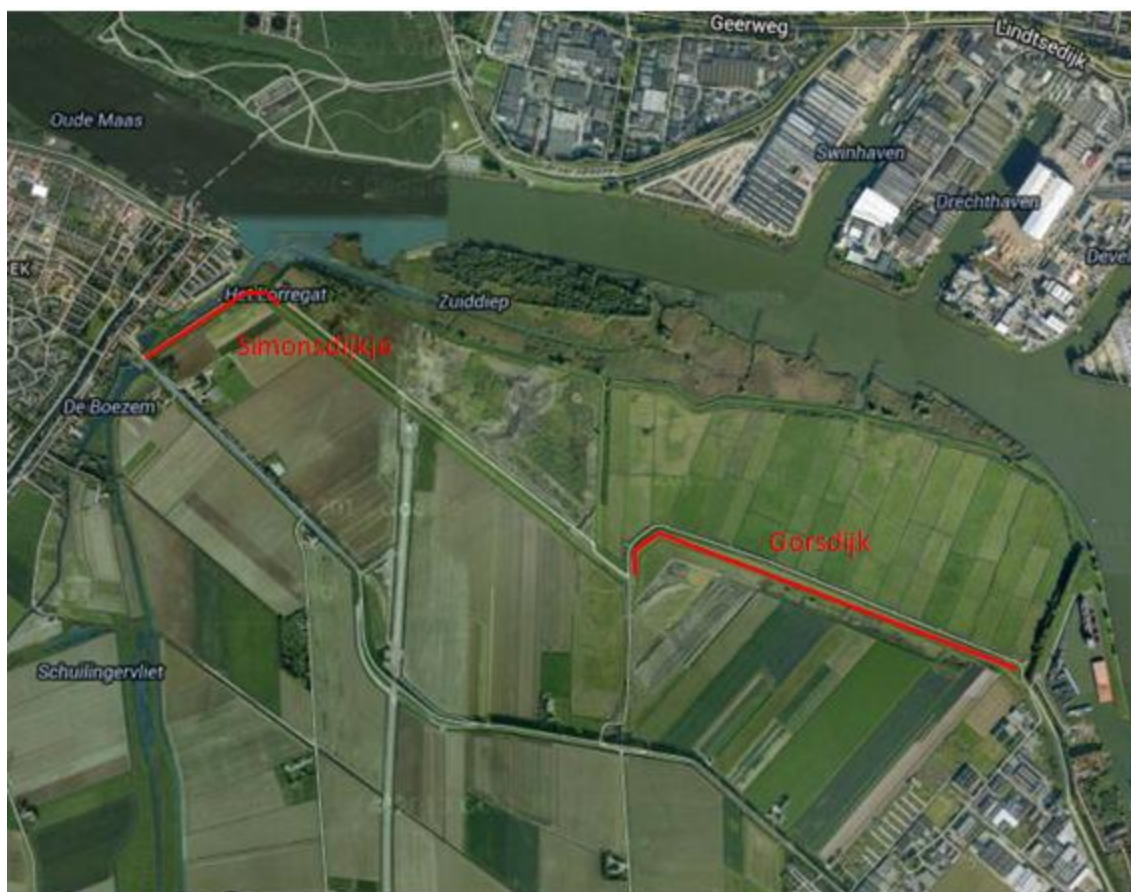
Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding en doel	3
1.2	Werkwijze	4
2	Juridisch kader	5
2.1	Flora- en faunawet	5
2.2	Ecologische hoofdstructuur	6
3	Huidige situatie	7
3.1	Gebiedsbeschrijving	7
3.2	Ingreep	8
3.3	Mogelijk voorkomende beschermde soorten	11
4	Toetsing natuurwetgeving	16
4.1	Flora en faunawet	16
4.2	Ecologische Hoofdstructuur	18
5	Maatregelen ter voorkoming van negatieve effecten	23
5.1	Flora- en faunawet	23
5.2	Ecologische Hoofdstructuur	26
6	Conclusies en aanbevelingen	27
6.1	Flora- en faunawet	27
6.2	Ecologische Hoofdstructuur	27
Bijlage 1	Bronnen	29
Bijlage 2	Flora- en faunawet	31
Bijlage 3	Ecologische Hoofdstructuur	36
Bijlage 4	Locaties bestaande en nieuwe leidingen Simonsdijkje	37
Colofon		38

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING EN DOEL

Langs de Gorsdijk en het Simonsdijkje worden de aanwezige rioolpers- en gasleidingen in het kader van de dijkversterking Hoeksche Waard verlegd. In figuur 1 is de betreffende locatie van het Simonsdijkje en de Gorsdijk weergegeven.

Figuur 1 Locatie Simonsdijkje en Gorsdijk

De geplande grond-, graaf en bouwwerkzaamheden ten behoeve van de aanleg en het verwijderen van de leidingen kunnen mogelijk negatieve effecten hebben op beschermde soorten (Flora- en faunawet). Daarnaast ligt nabij de Gorsdijk en het Simonsdijkje ligt een gebied dat onderdeel uitmaakt van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) (beschermd in het kader van de provinciale verordening ruimte). De geplande ingreep kan mogelijk tot effecten op dit gebied leiden. Deze Quicksan heeft de status van een verkennend onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet en de EHS. Effecten op Natura 2000-

gebieden worden niet verwacht gezien de aard van de werkzaamheden en de ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden. Toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 is dan ook niet aan de orde.

Ten aanzien van de Flora- en faunawet wordt onderzocht of en zo ja wanneer vervolgstappen, zoals specifieke soortinventarisaties of een ontheffing van ex art. 75 van de Flora- en faunawet, noodzakelijk zijn. Tevens wordt aangegeven welke maatregelen genomen kunnen worden om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Daarnaast worden de mogelijke effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS en belangrijk weidevogelgebied beschouwd.

1.2 WERKWIJZE

Ten behoeve van deze Quickscan is een literatuurstudie en een veldbezoek uitgevoerd. Voor het literatuuronderzoek zijn verschillende verspreidingsatlassen en websites geraadpleegd. De resultaten van het 'aanvullend natuuronderzoek Flora- en faunawet dijkversterking Hoeksche Waard Noord' (ARCADIS, 2011) zijn als basis gebruikt voor de quickscan. De bronnenlijst is te vinden in bijlage 1.

Voor de verkenning van de effecten als gevolg van het verleggen van de leidingen is het plangebied op dinsdag 1 april 2014 bezocht door mevrouw E.D. Vogelaar MSc, ecoloog van ARCADIS. Het weer tijdens het veldbezoek was onbewolkt met weinig wind. De temperatuur bedroeg circa 20 graden Celsius.

In het kader van de Flora- en faunawet is tijdens het veldbezoek een habitatgeschiktheidsbeoordeling uitgevoerd. Hierbij is op basis van de fysieke kenmerken van het plangebied bepaald welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voor kunnen komen. Ten aanzien van het voorkomen van beschermde vissen zijn verschillende sloten binnen het plangebied steekproefsgewijs bemonsterd met behulp van een schepnet. Vervolgens zijn de effecten van de werkzaamheden in kaart gebracht, de mogelijke gevolgen hiervan voor beschermde soorten en zijn maatregelen beschreven die effecten op beschermde soorten zoveel mogelijk kunnen voorkomen.

Daarnaast is beschouwd of de werkzaamheden tot een effect kunnen leiden op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS. De wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS ter plekke is vastgelegd in het Natuurbeheerplan 2014. Vervolgens is bepaald of maatregelen getroffen kunnen worden om effecten te voorkomen.

2

Juridisch kader

Het Nederlandse natuurbeleid kent twee sporen, de gebiedsbescherming en de soortenbescherming. Hieraan wordt respectievelijk via de Natuurbeschermingswet en Flora- en faunawet invulling gegeven. In beide wetten zijn naast het nationaal natuurbeschermingsbeleid ook tal van internationale verdragen en richtlijnen verankerd, zoals: Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Wetlands-Convention, Conventie van Bonn en CITES. Een belangrijk speerpunt in het Nederlandse natuurbeleid vormt daarnaast de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS is een netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden waarmee de biodiversiteit behouden en versterkt wordt. In 2021 moet de EHS zijn afgerond. De EHS is planologisch verankerd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2012) en op provinciaal niveau in de Provinciale Structuurvisie en bijbehorende Ruimtelijke Verordening. Hierna wordt nader ingegaan op de van toepassing zijnde natuurwetgeving en het natuurbeleid.

2.1 FLORA- EN FAUNAWET

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Hierbij staat het behoud van de gunstige staat van instandhouding van soorten centraal. Het soortenbeschermingsdeel van de Vogel- en Habitatrichtlijn is in de wet opgenomen.

De Flora- en faunawet kent een zorgplicht die voor alle dieren geldt. Dit houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben voor diersoorten. Naast de zorgplicht kent de wet een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De wet kent een aantal tabellen en categorieën met plant- en diersoorten waarvoor een bepaald beschermingsregime geldt (tabel 1 t/m 3 en Vogels). Het is verboden planten te plukken, dieren te doden, te vangen of te verstoren die onder de wet vallen.

Het uitgangspunt van de wet is het 'Nee, tenzij'-principe. Dit betekent dat alles wat schadelijk is voor bedreigde soorten verboden is. Op dit verbod kan onder bepaalde voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken via een ontheffing of vrijstelling.

Met het gewijzigde Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (2005) is het beschermingsregime versoepeld. Voor de uitvoer van werkzaamheden in het kader van regulier beheer, gebruik en onderhoud en bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor algemeen beschermde dier- en plantensoorten (tabel 1) een vrijstelling. In bijlage 2 is een nadere toelichting van de Flora- en faunawet opgenomen.

2.2 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) heeft als doel om bijzondere en beschermde natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden. De EHS is beschermd via de regelgeving van de ruimtelijke ordening. In het kader van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is het beschermingsregime vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). De beleidsmatige verankering wordt gevormd door de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2012).

Op provinciaal niveau is de planologische bescherming van de EHS geregeld via de provinciale structuurvisie (Provincie Zuid-Holland, 2010) en provinciale ruimtelijke verordening (Provincie Zuid-Holland, 2013). Nieuwe plannen, projecten of handelingen binnen de EHS zijn in beginsel niet toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang (het 'nee, tenzij'- regime). Als een ingreep (onder bovengenoemde voorwaarden) wordt toegestaan, moet de initiatiefnemer de (potentiële) natuurwaarden die verloren gaan, op eigen kosten compenseren. Dit uitgangspunt wordt 'natuurcompensatie' genoemd. De provinciale regels voor natuurcompensatie staan in de provinciale ruimtelijke verordening en zijn verder uitgewerkt in de beleidsregel compensatie natuur, recreatie en landschap (Provincie Zuid-Holland, 2013). Bij de toetsing van ruimtelijke ontwikkelingen staan de fysieke begrenzing en de natuurwaarden ("wezenlijke waarden en kenmerken") centraal.

Onder de wezenlijke kenmerken en waarden worden verstaan: de aanwezige en potentiële natuurwaarden, gebaseerd op de beoogde natuurkwaliteit voor een gebied waartoe behoren de natuurdoelen, de geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van water, bodem en lucht, de mate van stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur, de belevingswaarde en de samenhang met andere natuurgebieden. In bijlage 3 wordt het EHS beleidskader nader toegelicht.

3

Huidige situatie

3.1 GEBIEDSBESCHRIJVING

In het buitengebied van de Hoeksche Waard bevinden zich meerdere dijklichamen, waaronder de Gorsdijk en het Simonsdijkje. De dijklichamen bestaan uit een korte grasvegetatie met algemene plantensoorten. De Gorsdijk wordt begraasd door schapen. Langs de Gorsdijk bevindt zich een zone met ruigere vegetatie en waterpartijen. Parallel aan de Gorsdijk (buitendijks) loopt een verharde weg en bevinden zich aan weerszijden sloten. Het Simonsdijkje grenst, waar de werkzaamheden plaats zullen vinden, aan de bebouwde omgeving van Puttershoek. Op de dijk bevindt zich een verhard pad dat over de eerste 450 meter toegankelijk is voor bestemmingsverkeer. Binnendijks loopt een sloot met aangrenzend een moestuinencomplex omringd door een sloot met aangrenzend omgeploegd akkerland. Ten oosten van het Simonsdijkje (nabij het Rioolgemaal) bevindt zich een ruig grasland en het Zuiddiepbos.

Onderstaande foto's geven een impressie van het plangebied.

Gorsdijk (oostelijk deel)

Gorsdijk (westelijk deel)

Simonsdijkje

Simonsdijkje (nabij Rioolgemaal)

Figuur 2. Impressie plangebied

3.2 INGREEP

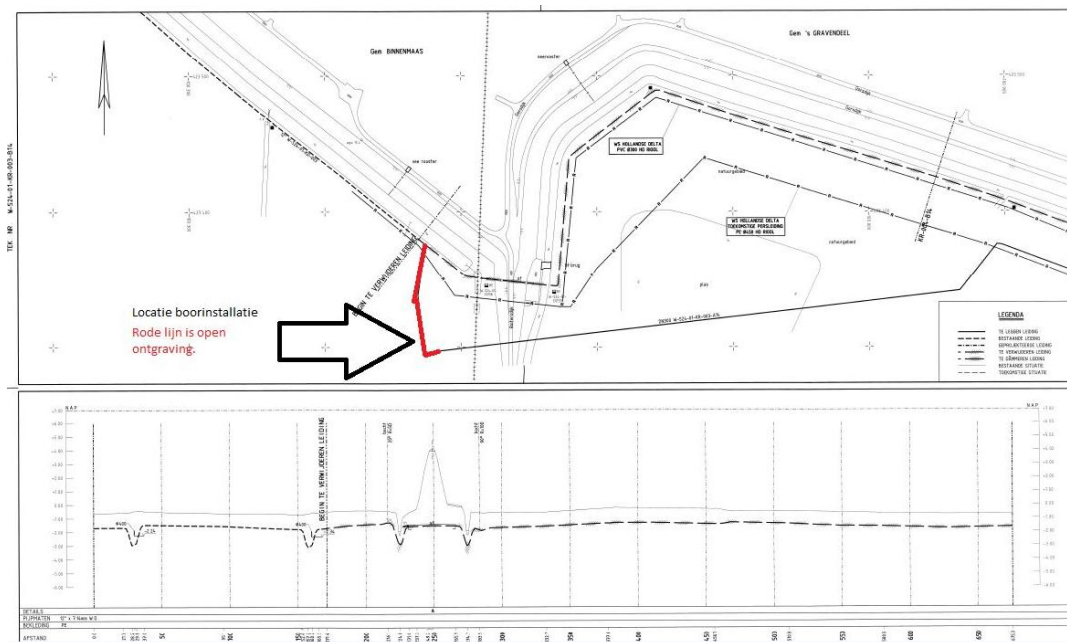
Langs de Gorsdijk en het Simonsdijkje in de Hoeksche Waard zullen nieuwe rioolpers- en gasleidingen worden aangelegd (middels open ontgraving en gestuurde boring), en worden de oude leidingen verwijderd (middels open ontgraving). De nieuwe leidingen volgen een nieuw aan te leggen tracé.

Gorsdijk

In figuur 3 zijn de locaties van de weergegeven van de oude en nieuwe leidingentracés nabij de Gorsdijk. Voor de aanleg van de nieuwe rioolpersleiding langs de Gorsdijk wordt een nieuwe watergang gegraven en een deel van een bestaande sloot gedempt.. Ten behoeve van de werkzaamheden zullen op enkele punten bosschages worden verwijderd. Een deel van de nieuwe leidingtracés bevinden zich in EHS-gebied (zie figuur 12 en 15). In figuur 4 staat aangegeven waar voor de nieuwe gasleiding de boorinstallatie wordt geplaatst en de locatie voor open ontgraving. De werkzaamheden bestaan uit het graven van een sleuf, bemaling en de aanleg en aansluiting van de leiding. Figuur 5 geeft een detailweergave van de geplande uitslegstrook voor de gasleiding voordat deze als boring wordt ingetrokken. Op deze locatie zullen allereerst rijplaten worden gelegd, gevolgd door de aanvoer van de buizen. In circa twee weken zal de leiding worden gelast, gecoat en getest. Daarna zal de leiding worden ingetrokken. De uitlegstrook zal ongeveer zes weken in gebruik zijn. De rijplaten zullen tevens gebruikt worden voor de aanleg van het restant van de leiding.

Figuur 3 Globale ligging leidingen Gorsdijk: nieuwe gasleiding (oranje), nieuwe rioolpersleiding (rood), bestaande te verwijderen leidingen (geel). Locatie te dempen deel sloot (blauwe ster) en locatie bomen (groen = binnen EHS) en bosschages (paars)

Figuur 4 Locatie boorinstallatie (pijl) en open ontgraving nieuwe gasleiding (rood)

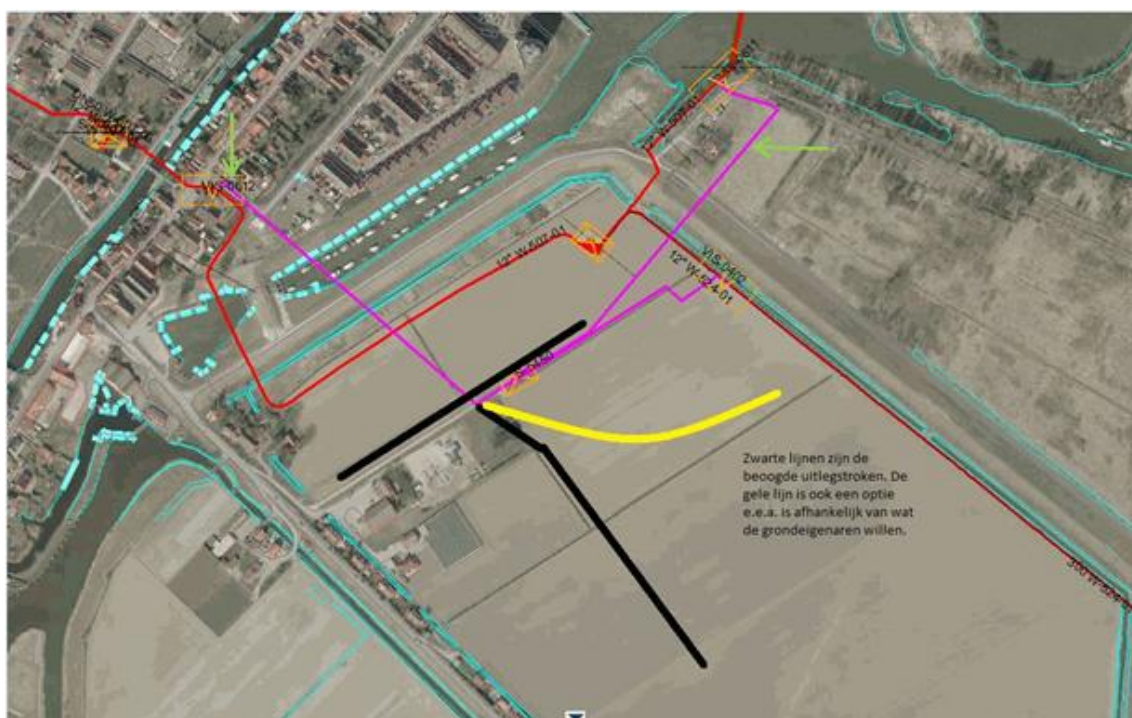
Figuur 5 Locatie uitlegstrook gasleiding (zwart)

Simonsdijkje

In figuur 6 is globaal weergegeven waar de werkzaamheden ten behoeve van de aanleg en het verwijderen van rioolpers- en gasleidingen gaat plaatsvinden. Bijlage 4 geeft een overzicht van bestaande en nieuwe leidingen. Voor de aanleg van de gasleiding ter hoogte van het Rioolgemaal nabij het Simonsdijkje is een damwandkuip gepland. Hiervoor moet een deel van de begroeiing langs het water worden verwijderd. Op twee punten in de watergangen (sloot en Lorregat) zullen leidingen worden uitgetrokken. In figuur 7 zijn de locaties van de boorinstallatie en uitlegstroken voor de nieuwe gasleiding weergegeven. De boorinstallatie zal eerst een gat boren in de grond, waarna deze de leiding in de grond zal trekken. De boorinstallatie produceert net zoveel geluid als een vrachtwagen die stationair draait. De installatie staat circa één week op locatie.

Figuur 6 Werkzones rioolpers- en gasleidingen en locatie damwandkuip (ster)

Figuur 7 Locaties boorinstallatie (groene pijlen) en uitlegstroken (zwart/geel)

3.3 MOGELIJK VOORKOMENDE BESCHERMDE SOORTEN

In deze paragraaf wordt per soortgroep aangegeven welke beschermde soorten mogelijk voorkomen. Hierbij wordt uitsluitend ingegaan op soorten van tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is voor ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing nodig als verbodsbepalingen van de wet worden overtreden. Voor tabel 2-soorten is het mogelijk een vrijstelling te krijgen, mits wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Voor vogels geldt binnen de Flora- en faunawet een apart beschermingsregime. Broedende vogels zijn zwaar beschermd onder de Flora- en faunawet. Daarnaast zijn de nesten van een aantal broedvogelsoorten jaarrond beschermd. Voor broedvogels wordt voor ruimtelijke ontwikkelingen geen ontheffing verleend.

Voor verstoring van tabel 1 soorten zoals de gewone pad, kleine watersalamander, mol of konijn geldt bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig onderhoud, beheer of gebruik, of bij ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, waaronder de geplande werkzaamheden vallen, een algemene vrijstelling en is geen ontheffing nodig. De algemene zorgplicht is wel van toepassing. Dit houdt in dat bij menselijk handelen voldoende zorg in acht wordt genomen voor alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving, dus niet alleen voor beschermde soorten. Ook mag men het welzijn van dieren niet onnodig aantasten en dieren onnodig laten lijden. De soorten van tabel 1 worden dan ook niet nader beschouwd.

Vaatplanten

Gorsdijk

De zone waar de leidingentracés zich bevinden langs de Gorsdijk bestaan uit algemene grassoorten en (riet)ruigten. Op deze locaties zijn geen waarnemingen bekend van beschermde plantensoorten (www.waarneming.nl; ARCADIS, 2011). De aanwezigheid van beschermde plantensoorten kan langs de Gorsdijk op basis van biotoop en verspreidingsgegevens worden uitgesloten.

Simonsdijkje

Op de locatie van de gasleidingen langs het Simonsdijkje bevinden zich eveneens geen beschermde plantensoorten. Hier bevinden zich ruigten met algemene plantensoorten op een voormalig moestuinencomplex en een omgeploegde akker. Langs de oever ter hoogte van het Zuiddiep is tijdens het veldbezoek de spindotterbloem aangetroffen (zie figuur 8). Deze soort is licht beschermde (tabel 2) onder de flora- en faunawet. Deze soort is mogelijk aanwezig op de locatie van de damwandkuip. Door de aanwezigheid van braamstruweel was de locatie niet benaderbaar. Andere beschermde soorten worden op basis van biotoop en verspreidingsgegevens niet verwacht.

Figuur 8 Locatie spindotterbloem (links) en foto (rechts)

Broedvogels

Gorsdijk

Uit broedvogelonderzoek is naar voren gekomen dat in het binnen-, en buitendijkse weidegebied ten zuiden en noorden van de Gorsdijk verschillende broedende weidevogels aanwezig zijn, zoals grutto, Kievit en scholekster (ARCADIS, 2011). Tijdens het veldbezoek zijn deze soorten ook waargenomen. Daarnaast zijn de ruige begroeiing en de oeverzones in het binnendijkse gebied nabij de Gorsdijk mogelijk geschikt voor allerlei water-, riet- en bosvogels.

Simonsdijkje

Potentieel geschikt broedbiotoop nabij het Simonsdijkje is aanwezig ter hoogte van het Zuiddiep en de ruige zonde (voormalig moestuinencomplex en oevers langs de watergang die parallel loopt langs het Simonsdijkje. Ter hoogte van het Simonsdijkje, waar werkzaamheden gepland zijn, bevindt zich een nest van de kerkuil en de boerenzwaluw (zie figuur 9). De kerkuil valt onder categorie 3 van de lijst met jaarrond beschermde nesten. Het nest van de boerenzwaluw valt onder categorie 5 van deze lijst.

Figuur 9 Locatie nesten van vogels met een vaste verblijfplaats

Op basis van bovenstaande kan de aanwezigheid van broedvogels en nesten van vogels met een jaarrond beschermd nest in en nabij het plangebied kan dan ook niet worden uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

In de Hoeksche Waard komt de zwaar beschermde Noordse Woelmuis (tabel 3) voor. In 2010 is onderzoek verricht naar de aanwezigheid van grondgebonden zoogdieren nabij het Simonsdijkje en de Gorsdijk. In het buitendijkse gebied van het Simonsdijkje zijn een groot aantal muizen aangetroffen (zoals de huisspitsmuis). Het is dan ook logisch dat de kerkuil in de omgeving broedt. Er werden geen waarnemingen gedaan van de Noordse woelmuis (ARCADIS, 2011). Ook recente waarnemingen van deze soort zijn niet aanwezig. (www.waarneming.nl; www.telmee.nl). De aanwezigheid van de Noordse woelmuis kan op basis van verspreidingsgegevens worden uitgesloten. Andere beschermde soorten worden op basis van biotoop en verspreidingsgegevens niet verwacht.

Vleermuizen

In de omgeving van het plangebied komen verschillende vleermuissoorten voorkomen zoals de ruige of de gewone dwergvleermuis. Waarnemingen van andere soorten zijn niet bekend (www.waarneming.nl). Alle vleermuissoorten zijn zwaar beschermd (tabel 3/Bijlage IV HR). Uit vleermuisonderzoek, uitgevoerd in 2010, is gebleken dat de Gorsdijk en het Simonsdijkje weinig tot geen activiteit is waargenomen van vleermuizen (ARCADIS, 2011). Het open gebied langs de dijken vormt weinig geschikt biotoop voor vleermuizen aangezien opgaande/lijnvormige groenstructuren grotendeels ontbreken.

Simonsdijkje

De enige locatie waar verblijfplaatsen of foerageergebied van vleermuizen aanwezig kunnen zijn, bevindt zich in het begroeide deel langs het Zuiddiep (zie figuur 10). Holten die geschikt zijn voor vleermuizen zijn hier echter niet aangetroffen. De aanwezigheid van vleermuizen kan dus alleen in de begroeide omgeving nabij het Zuiddiep niet worden uitgesloten.

Figuur 10 Potentieel foerageergebied vleermuizen

Amfibieën en reptielen

Van de beschermde amfibieënsoorten is alleen een waarneming bekend van de rugstreeppad in de Hoeksche Waard (in het zuidoostelijk deel). De rugstreeppad komt voor in zandige terreinen met een betrekkelijk hoge dynamiek, zoals in de duinen, uiterwaarden van grote rivieren en opgespoten terreinen. De soort wordt ook op kleigronden aangetroffen. Voor de voortplanting is de rugstreeppad afhankelijk van ondiepe wateren/greppels waar geen concurrentie is van andere amfibieën/waterinsecten of vissen aanwezig zijn (¹Ministerie van EL&I, 2011; Creemers & Van Delft, 2009). Langs de Gorsdijk en het Simonsdijkje bevinden zich geen locatie die aan bovenstaande kenmerken voldoen. De aanwezigheid van de rugstreeppad kan worden uitgesloten. In de Hoeksche waard zijn geen waarnemingen bekend van beschermde reptielen. De aanwezigheid hiervan kan worden uitgesloten.

Vissen

In sloten langs de Gorsdijk en het Simonsdijkje is in 2010 de beschermde kleine modderkruiper (tabel 2) en de zwaar beschermde bittervoorn (tabel 3) aangetroffen, zie figuur 11 (ARCADIS, 2011). De bittervoorn heeft een voorkeur voor rijk begroeide sloten met een goed ontwikkelde onderwater- en oevervegetatie. Voor de bittervoorn is de aanwezigheid van zoetwatermosselen daarnaast een vereiste (voor de voortplanting). De kleine modderkruiper komt ook in minder rijk begroeide sloten voor, maar heeft een dun laagje schone modder nodig om in weg te kunnen kruipen (^{2,3} Ministerie van EL&I, 2011).

Gorsdijk

Tijdens het veldbezoek is de sloot ten noorden van de Gorsdijk bemonsterd. Hier is inderdaad de kleine modderkruiper (evenals baars en tiendoornig stekelbaarsje) aangetroffen. In de sloot ten zuiden van de Gorsdijk heeft geen bemonstering plaatsgevonden. De oevers waren te steil om een bemonstering uit te voeren. Het is aannemelijk dat de bittervoorn hier nog steeds aanwezig is. Op het talud van de dijk zijn

namelijk zwanenmossels aangetroffen die van belang zijn voor de voortplanting van de soort. Bovendien is de situatie hier niet veranderd. Gezien de waarnemingen in de omgeving (www.waarneming.nl; eigen waarneming en ARCADIS, 2011) is het ook aannemelijk dat hier de kleine modderkruiper aanwezig is.

Simonsdijkje

De binnendijkse sloot langs het Simonsdijkje (nabij Puttershoek) is bemonsterd op de aanwezigheid van beschermde vissoorten. Hier zijn op het moment van bemonstering geen (beschermde) vissen aangetroffen, afgezien van de aanwezigheid van een koikarper. Mogelijk dat deze grote vissoort andere vissoorten heeft 'weggejaagd'. Daarnaast is bekend dat deze vis in het wild ook kleine vissen eet. Dit verklaart mogelijk de afwezigheid van vissen tijdens het veldbezoek. Zwanenmosselen zijn hier niet aangetroffen waardoor de aanwezigheid van de bittervoorn in deze sloot kan worden uitgesloten.

Figuur 11 Watergangen waar de bittervoorn (rood) en de kleine modderkruiper (blauw) is aangetroffen

Uit verspreidingsgegevens blijkt dat de licht beschermde rivierdonderpad (tabel 2) in omgeving van het plangebied voorkomt (www.zuid-holland.vissenatals.nl; www.ravon.nl). De rivierdonderpad leeft in meren, kanalen en rivieren en polderwateren waarin op de bodem schuilplaatsen in de vorm van steenstort en/of veenkluiten aanwezig zijn en nabij bruggetjes, duikers of stuwtjes waar het water sneller stroomt. Voldoende zuurstof (door windwerking) en schuilmogelijkheden zijn vereisten voor de soort (www.ravon.nl; Kuijsten et al., 2008). De locatie van de geplande damwandkuip was door de aanwezigheid van braamstruweel niet benaderbaar. Waarschijnlijk bevindt zich hier een stenige oever die mogelijk geschikt leefgebied vormt voor de rivierdonderpad. Op basis van verspreidingsgegevens en biotoop is het niet uitgesloten dat deze soort langs de oever aanwezig is.

Overige soorten

In de Hoeksche Waard zijn aan de noordoostzijde (www.telmee.nl) enkele waarnemingen bekend van de zwaar beschermde platte schijfhoren (tabel 3). Dit is een kleine waterslak die voorkomt in voedselrijk stilstaand water met een goed ontwikkelde onderwaterbegroeiing. Tijdens het vissenonderzoek in 2010 zijn de wateren onderzocht op de aanwezigheid van de platte schijfhoren. Deze is toen niet aangetroffen

(ARCADIS, 2011). Gezien de onveranderde situatie is het niet aannemelijk dat de soort op dit moment in de watergangen aanwezig is. De aanwezigheid van de platte schijfhoren kan dan ook worden uitgesloten.

Langs de oever van de Maas is de zwaar beschermde libellensoort rivierrombout aangetroffen (tabel 3/Bijlage 4 Habitatrichtlijn) (www.waarneming.nl). De rivierrombout is een bewoner van grote rivieren. Hij komt vooral voor in delen van de rivier met een zandbodem of zandig tot slibrijke waterbodem. Dit zijn doorgaans de benedenstroomse delen van rivieren. Eitjes worden midden op de rivier afgezet die vervolgens aan waterplanten blijven kleven. De larven leven twee tot drie jaar onderwater waarna ze uitsluipen op zandstrandjes langs de rivieren. De volwassen dieren verspreiden zich in de omgeving en vliegen boven ruigte en bouwland, waar ze op insecten jagen. Ze slapen ook in deze ruigten en waarschijnlijk vindt in de omgeving van de rivier ook de paring plaats (www.mineleni.nederlandsesoorten.nl). De omgeving van de twee dijken bevat geen biotoop dat aan bovenstaande kenmerken voldoet en langs de oever van het Zuiddiep bevinden zich geen zandstrandjes waar larven aanwezig kunnen zijn. De aanwezigheid van deze soort kan worden uitgesloten. Andere beschermde soorten worden op basis van biotoop en verspreidingsgegevens niet verwacht.

4

Toetsing natuurwetgeving

4.1 FLORA EN FAUNAWET

Hieronder wordt aangegeven welke effecten mogelijk kunnen optreden als gevolg van werkzaamheden voor licht (tabel 2) en zwaar beschermde soorten (tabel 3/Bijlage IV HR en Vogels).

Vaatplanten

Simonsdijkje

- Door de aanleg van de damwandkuip kunnen groeiplaatsen van de spindotterbloem worden vernietigd.

Broedvogels

Gorsdijk

- Het verwijderen van bomen/boschages langs de Gorsdijk kunnen tijdens het broedseizoen tot verstoring van broedende (water)vogels leiden.
- Indien de bomen/boschages tijdens het broedseizoen worden gekapt kunnen nesten van algemene broedvogels van bos en struweel worden aangetast, jongen kunnen hierbij worden verwond of gedood en eieren kunnen worden beschadigd/vernietigd.
- De werkzaamheden (ten behoeve van het verwijderen en de aanleg van de leidingen) langs de Gorsdijk en het Simonsdijkje kunnen tijdens het broedseizoen broedende watervogels/weidevogels aan de zuidkant van de dijk verstoren (optische verstoring en verstoring door geluid). Broedende vogels aan de noordkant van de dijk zullen geen last hebben van verstoring gezien de geluiddempende werking van de dijk. Optische verstoring is door de aanwezigheid van de dijk hier niet aan de orde. Overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet is hier niet aan de orde.

Simonsdijkje

- De werkzaamheden (ten behoeve van het verwijderen en de aanleg van de leidingen) langs de Gorsdijk en het Simonsdijkje kunnen tijdens het broedseizoen broedende watervogels/weidevogels aan de zuidkant van de dijk verstoren (optische verstoring en verstoring door geluid). Broedende vogels aan de noordkant van de dijk zullen geen last hebben van verstoring gezien de geluiddempende werking van de dijk. Optische verstoring is door de aanwezigheid van de dijk hier niet aan de orde. Overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet is hier niet aan de orde.
- Nabij het Simonsdijkje bevinden zich nesten van vogels met een vaste verblijfplaats. De kerkuil valt onder categorie 3 van de lijst van jaarrond beschermde vogelnesten. Dit betekent dat deze vogel honkvast is en afhankelijk van bebouwing voor zijn broedbiotoop. Als gevolg van de werkzaamheden wordt het nest niet verwijderd of aangetast, het nest ligt ruim buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden. Het nest van de boerenzwaluw valt onder categorie 5 van de lijst met jaarrond beschermde nesten. Dit betekent dat het nest niet jaarrond beschermd is, maar dat de vogelsoort vaak terugkeert naar de broedlocatie van het voorgaande jaar. Ook hier geldt dat de werkzaamheden geen

invloed hebben op de nestplaats. Overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

Vleermuizen

Simonsdijkje

- Op de locatie waar de gasleiding nabij het Zuiddiep naar boven komt, bevinden zich bomen/boschages die mogelijk een functie hebben als foerageergebied van vleermuizen. Indien werkzaamheden op deze locatie in de avond of nacht plaatsvinden, heeft dit geen invloed op gewone- en ruige dwergvleermuizen. Deze soorten zijn tijdens het foerageren niet gevoelig voor lichtverstorend. Overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

Vissen en ongewervelden

Gorsdijk

- Door het dempen van een deel van een sloot langs de Gorsdijk kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen van bittervoorn (tabel 3), de kleine modderkruiper (tabel 2) worden verstoord of vernietigd. Aanwezige individuen kunnen hierbij worden verwond en/of gedood.

Simonsdijkje

- Door het uittrekken van de leidingen op twee punten in de sloten langs het Simonsdijkje en het Lorregat en de plaatsing van de damwand kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen van bittervoorn (tabel 3), de kleine modderkruiper (tabel 2) en de rivierdonderpad worden verstoord of vernietigd. Aanwezige individuen kunnen hierbij worden verwond en/of gedood.

Hieronder wordt aangegeven welke verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet gelden voor de beschermde soorten.

Tabel 1 Beschermde soorten, juridische status en de verbodsbepalingen die mogelijk overtreden worden door de werkzaamheden

Beschermde soorten en Juridische status	Tab. 2 ^a	Tab. 3 / Bijl. IV HR ^b	Vogels ^c	Art. 8 ¹	Art. 9 ²	Art.11 ³	Art. 12 ⁴
Planten: spindotterbloem	X			X			
Algemene broedvogels van bos en struweel: o.a. merel en ekster, watervogels zoals wilde eend en meerkoet en weidevogels zoals grutto en Kievit			X		X	X	X
Vissen: bittervoorn en rivierdonderpad		X			X	X	
Vissen: kleine modderkruiper	X				X	X	

^a Tabel 2: licht beschermde soort, gedragscode of ontheffingsplicht

^b Tabel 3 / Bijlage IV HR: zwaar beschermde soort, altijd ontheffingsplichtig

^c Vogels: zwaar beschermd, geen ontheffing mogelijk

¹ Art. 8: Het is verboden beschermde planten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

² Art. 9: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

³ Art. 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

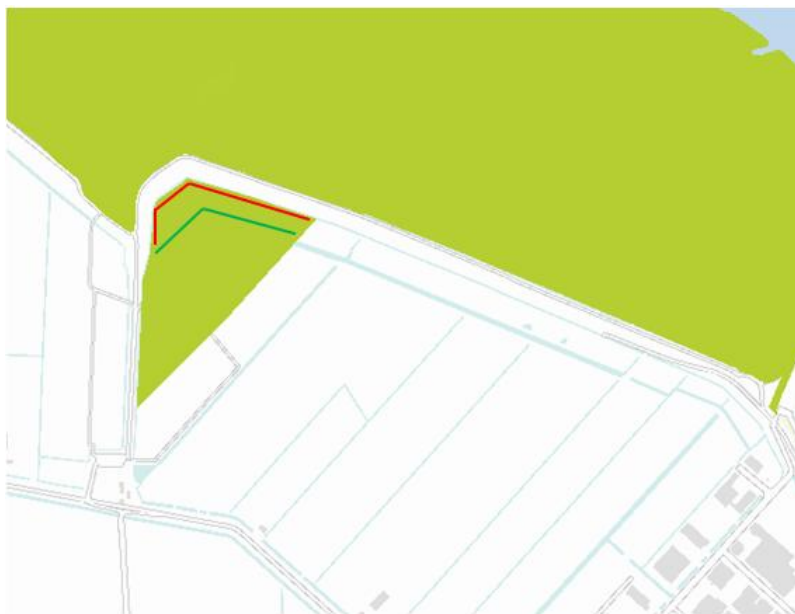
⁴ Art. 12: Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

4.2 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

Een deel waarbinnen de werkzaamheden zijn gepland, bevindt zich binnen EHS-gebied. De nieuwe gasleiding wordt middels gestuurde boring aangelegd. Deze boring zal niet binnen de begrenzing van de EHS plaatsvinden waardoor deze niet op de kaart is meegenomen. Hieronder worden de effecten als gevolg van het verwijderen en de aanleg van leidingen langs de Gorsdijk en het Simonsdijkje.

Gorsdijk

In figuur 12 is globaal zichtbaar op welke locatie binnen het EHS-gebied leidingen via open ontgraving worden verwijderd en aangelegd.

Figuur 12 Te verwijderen leidingen (rood) en aan te leggen rioolpersleiding (groen) binnen EHS

Voor de EHS zijn de wezenlijk kenmerken en waarden inzichtelijk gemaakt middels de aanwezige natuurbeheertypen. Op de locatie waar leidingen worden verwijderd en aangelegd is aangewezen voor het natuurbeheertype N16.02 Vochtig bos met productie. Hieronder volgt een toelichting op dit natuurbeheertype.

N16.02 Vochtig bos met productie

Vochtig bos met productie bestaat uit loofbossen die gedomineerd worden door diverse boomsoorten zoals populier, es, esdoorn, beuk, haagbeuk, eik, iep en els. Het is een grotendeels gesloten bos met een weelderige ondergroei. Dit bostype is de productievariant van delen van het haagbeuken-en essenbos en beek-en rivierbegeleidend bos. Het komt voor op matig nat tot matig droge, vrij voedselrijke kleiige tot zandige bodems, waaronder overstromingsdelen van beken. Het bostype kan gevonden worden in het rivierengebied op oeverwallen en hoge uiterwaarden, lokaal op lemige zandgronden in het oosten, op kleibodems zoals in de Flevopolders maar ook in de kustgebieden, en lemige/kleiige kalkhellingen in Zuid-Limburg. Dit bostype levert een belangrijke bijdrage aan de houtvoorziening door de goede groei van diverse gewilde (hardhout) loofboomsoorten. In potentie kan dit bostype de meeste houtige soorten bevatten. De diversiteit is laag tot matig hoog. Vooral soorten van oudere, meer ontwikkelde bosgroeiplaatsen ontbreken vaak nog, terwijl makkelijk koloniserende sporenplanten en vogels al aanwezig zijn. Door snelle groei en sterfte kan binnen afzienbare tijd een gevarieerde bosstructuur ontstaan, met veel dood hout en een weelderige struiklaag en bodemvegetatie. Populier kan een

belangrijke bijdrage leveren aan snelle bosontwikkeling en de productie van aanzienlijke hoeveelheid zaaghout en (dik) dood hout. De ondergroei bij populier wordt echter vaak (nog) gedomineerd door ruigtekruiden zoals grote brandnetel. Ook in door andere boomsoorten gedomineerde bossen treedt regelmatig verruiging op in grotere open plekken. Dit kan de verjonging van gewenste boom- en struiksoorten belemmeren. Kleinschalige kap en aanplant wanneer zaadbronnen van gewenste soorten nog ontbreken kan de (kwalitatieve en kwantitatieve) productie en samenstelling bevorderen.

De locatie van de bestaande leidingen bevindt zich binnen de bestaande beschermingszone van de binnenkant van de dijk (zie figuur 13). Op deze locatie is het natuurbeheertype N16.02 Vochtig bos met productie niet aanwezig en niet gewenst. Significante negatieve effecten op dit natuurbeheertype als gevolg van het verwijderen van de leidingen kunnen worden uitgesloten.

Figuur 13 Locatie bestaande leidingen (geel) binnen dijkbeschermingszone

De locatie waar de nieuwe rioolpersleiding is gepland bevindt zich binnen het natuurbeheertype N16.02 Vochtig bos met productie (zie figuur 14). Langs de waterpartij bevindt zich een strook bomen die behoren tot dit natuurbeheertype. Als gevolg van de aanleg van de rioolpersleiding (open ontgraving) op deze locatie zullen mogelijk bomen moeten wijken. Hierdoor gaat een deel van het natuurbeheertype verloren. Significante negatieve effecten zijn dan ook niet uit te sluiten.

Figuur 14 Locatie nieuwe persleiding langs waterpartij

Simonsdijkje

In figuur 15 is globaal zichtbaar op welke locatie binnen het EHS-gebied leidingen worden via open ontgraving worden verwijderd en aangelegd.

Figuur 15 Te verwijderen leidingen (donker blauw), nieuwe gasleiding (oranje) en tijdelijke bovengrondse rioolpersleiding (paars onderbroken lijn) en damwandkuip (zwart)

Op de locatie waar de open ontgraving voor de gasleiding gepland is bevindt zich het natuurbeheertype N12.02 kruiden- en faunarijk grasland. Hieronder volgt een toelichting op dit natuurbeheertype.

N12.02 (kruiden- en faunarijk grasland):

Kruiden- en faunarijk grasland omvat graslanden die kruidenrijk zijn, maar niet tot de schraallanden vochtig hooiland, zilt grasland en overstromingsgrasland of glanshaverhooiland behoren. De vegetatie kan behoren tot allerlei verbonden van graslandvegetaties; ondermeer kamgrasvegetaties of de meer algemene witbolgraslanden. Diverse soorten ruigte en struweel kunnen in dit grasland voorkomen. Het grasland wordt meestal extensief beweide of gehooide en niet of slechts licht bemest. Het beheertype kruiden- en faunarijk grasland kan voorkomen op diverse bodems van vochtig tot droog en heeft doorgaans een (matig) voedselrijk karakter. Kruiden- en faunarijk grasland komt in vrijwel alle landschapstypen voor. Toch is het areaal de laatste veertig jaar enorm afgenomen door de gangbare landbouwpraktijk: sterke bemesting gecombineerd met periodiek doodspuiten van de grasmat en opnieuw inzaaien met hoog productieve grasvariëteiten. De meeste overgebleven kruidenrijke graslanden liggen in overhoekjes van het agrarische gebied of komen voor in natuurgebieden. Daar kan kruidenrijk grasland een tijdelijk fase zijn als de benodigde abiotische omstandigheden voor schraallanden niet of nog niet gerealiseerd kunnen worden. Kruiden- en faunarijk grasland wordt bij een goede kwaliteit gekenmerkt door variatie in structuur (ruigte en plaatselijk struweel, hogere en lage vegetatie) en een

kruidenrijke graslandbegroeiing die rijk is aan kleine fauna. Gradiënten binnen (grond)waterpeil en voedselrijkdom zorgen voor diverse vegetatietypen. Kenmerkende of bijzondere soorten van schralere beheertypen ontbreken grotendeels binnen Kruiden- en faunarijk grasland, maar graslanden zijn vaak wel rijk aan minder zeldzame soorten. Het type is onder andere van belang voor vlinders en andere insecten, vogels en kleine zoogdieren.

Nabij het Rioolgemaal zal een boorinstallatie worden geplaatst en een sleuf worden gegraven ten behoeve van de aanleg van de gasleiding. Hierdoor gaat een deel van het aanwezige ruige grasveld dat van belang is voor kleine diersoorten verloren (zie figuur 16). Het verlies is echter slechts tijdelijk van aard. Na het verwijderen en de aanleg van de leidingen zullen de sleuven weer worden gedicht. Als gevolg hiervan zal op deze locatie tijdelijk een zone met kale kleigrond aanwezig zijn. Een dergelijke situatie biedt echter kansen voor pionierplanten om te groeien wat de variatie in structuur en bijbehorende fauna van het natuurbeheertype ten goede komt. Significant negatieve effecten zijn, mits de uitvoering zorgvuldig plaatsvindt (zie hoofdstuk 5), uit te sluiten.

Op de locatie van de te verwijderen gasleidingen nabij het Rioolgemaal is het natuurbeheertype N12.02 niet aanwezig. Langs het toegangspad naar het Rioolgemaal bevindt zich slechts een kort gemaaide grasvegetatie. Significant negatieve effecten zijn hier uitgesloten.

Figuur 16 Locatie open ontgraving gasleiding

Op de locatie waar de damwandkuip gepland is bevindt zich het natuurbeheertype N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos. Hieronder volgt een toelichting op het natuurbeheertype.

N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos

Rivier- en beekbegeleidend bos omvat bossen welke periodiek overstroomd worden onder invloed van hoge rivier-of beekwaterstanden, zoals ooibossen en beekbossen of onder directe invloed staan van vrijwel permanent uittredend grondwater, zoals bronbos. Vegetatiekundig behoren deze bossen tot het Wilgenverbond, Iepenrijke Eiken-Essenverbond en Verbond van Els en Es. Rivier- en beekbegeleidend bos is op diverse bodems te vinden, zowel op rivierklei als op de meer (lemige) zandbodems langs de beken. Rivier- en beekbegeleidend bos is te vinden in de landschapstypen Rivierengebied (buitendijkse gronden grote rivieren, Biesbosch en Oude Maas) en in Beekdalen binnen het overstromingsbereik van beken. Veel van het Rivier- en beekbegeleidend bos is ontstaan uit voormalige grienden in de Biesbosch en langs de grote rivieren, die hun economische betekenis hadden verloren. Recente bossen zijn vaak spontaan ontstaan uit opslag na klei of zandwinning. Rivier- en beekbegeleidend bos met hun karakteristieke soorten zijn sterk achteruitgegaan in omvang en kwaliteit in Nederland. Door bedijking, verdroging, grote wijzigingen in overstromingsdynamiek en bosexploitatie is het karakter van de slechts geringe

oppervlakte Rivierbegeleidend bos sterk beïnvloedt. Europees gezien is Rivierbegeleidend bos zo zeldzaam, dat Nederland voor de resterende oppervlakte een grote verantwoordelijkheid draagt. Bronbos is door verdroging vaak sterk verruigd of geheel verdwenen en komt in Nederland slechts op geringe oppervlakte op een beperkt aantal plaatsen voor. Laaggelegen delen van Rivierbegeleidend bos worden meestal gedomineerd door wilgen en moerasplanten. Hoger op de oever gaat een goed ontwikkeld ooibos geleidelijk over in gewone es, iep en meer typische bosplanten. Struweel wordt vaak gedomineerd door wilgen of meidoorns. Door verdroging en onvoorspelbare overstromingen domineren ruigten vaak op open plekken. Bij begrazing zijn ook grazigere vegetaties aanwezig. Langs beken is doorgaans zwarte els of gewone es de dominante soort. Voedselrijkdom en basenrijkdom worden sterk bepaald door het overstromingswater. Vooral langs de rivieren en in de getijdengebieden kent het Rivier- en beekbegeleidend bos een voedselrijk en basisch karakter. Onder invloed van sterke kracht van overstromingen kan structuurvariatie vaak op een natuurlijke manier ontstaan. Rivier- en beekbegeleidend bos is van belang voor diverse soortgroepen, zoals broedvogels, mede door het (vaak) weelderige en ontoegankelijke karakter. De bever is kenmerkend voor Rivier- en beekbegeleidend bos direct aan oevers. Door de basenrijke omstandigheden en vaak hoge luchtvochtigheid zijn deze bossen belangrijk voor veel zeldzame mossen. In het getijdewoedland in Nederland komen de grootste populaties van *spindotterbloem* en vloedsciedemos in Europa voor. Bossen langs beken kennen eveneens een rijke fauna. Bronbos kent kenmerkende soorten voor beschaduwde bronmilieu's zoals goudveil en alpenheksenkruid.

Als gevolg van de aanleg van de damwandkuip gaat een klein deel van de begroeiing langs het water verloren (zie figuur 17). Op de locatie van de damwandkuip kunnen spindotterbloemen aanwezig zijn. Als gevolg van de aanleg van de damwandkuip kunnen exemplaren van de spindotterbloem worden vernietigd. Deze soort vormt een kernsoort voor het natuurbeheertype. Significant negatieve effecten op het natuurbeheertype zijn dan ook niet uit te sluiten.

Figuur 17 Locatie damwandkuip

5

Maatregelen ter voorkoming van negatieve effecten

5.1 FLORA- EN FAUNAWET

Om effecten op de soorten, die vanuit de flora- en faunawet beschermd worden, te voorkomen worden in dit hoofdstuk maatregelen voorgesteld. Van belang daarbij is dat maatregelen verplicht zijn.

- Broedvogels: Verstoring is een overtreding van de Flora- en faunawet en dus verboden. Ontheffing voor broedvogels kan niet worden aangevraagd of ontvangen. Ontheffing is alleen mogelijk in het kader van onderbouwing van volksgezondheid of openbare veiligheid (belang d). Dat is hier niet aan de orde.
- Vissen: Voor beschermde vissen kan wel een ontheffing worden aangevraagd. Daarbij dient wel onderbouwd te worden hoe de overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora en faunawet wordt voorkomen. Het treffen van maatregelen is dus verplicht.
- Vaatplanten: Voor de spindotterbloem geldt een vrijstelling, mits gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Hierin staat dan dat de soort moet worden verplaatst (zoals hieronder aangegeven). Als niet conform gedragscode wordt gewerkt, dient ontheffing aangevraagd te worden. Ook hier geldt dat daarbij onderbouwd moet worden hoe overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen kan worden met het treffen van maatregelen.

Vaatplanten

Simonsdijkje

- Voor de aanleg van de damwandkuip nabij het Rioolgemaal dient voorafgaand aan de werkzaamheden door een ter zake deskundige gecontroleerd te worden of groeiplaatsen van de spindotterbloem aanwezig zijn op deze locatie. Indien dit het geval is, dienen de planten door een ter zake deskundige met een ruime hoeveelheid grond uitgestoken en verplaatst te worden naar geschikt biotoop in de omgeving waar niet wordt gewerkt. Dit dient plaats te vinden in de periode dat de soort zichtbaar is: april-augustus

Broedvogels

Gorsdijk

- De kap van bomen/boschages moeten buiten het broedseizoen¹ plaatsvinden.

¹ Voor een begrip als 'broedseizoen' is geen standaardperiode te hanteren. Afhankelijk van de soort en weersomstandigheden in een bepaald jaar kunnen soorten veel eerder of juist later broeden dan normaal het geval zou zijn. Dit kan zelfs per regio verschillen. Voor de wet is van belang of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De vaak geciteerde periode 15 maart t/m 15 juli is dus slechts een indicatie. De periode januari tot begin oktober kan theoretisch door broedvogels nog gebruikt worden als een broedperiode. Voor aanvang van de werkzaamheden dient altijd op broedgevallen gecontroleerd te worden.

- Door de werkzaamheden langs de Gorsdijk kunnen tijdens het broedseizoen in de omgeving broedende (weide)vogels, zoals kievit, worden verstoord waarbij mogelijk nesten en legsels worden vernietigd. De kievit broedt al vanaf 1 maart. Door voorbereidende werkzaamheden (zoals het graven van sleuven) en boorwerkzaamheden voorafgaand aan het broedseizoen te starten en continu door te zetten (waarbij een onderbreking van één of twee dagen mogelijk is) vindt continue verstoring plaats waardoor vogels de directe omgeving van de werkzaamheden gaan mijden. Om dit te voorkomen zijn twee mogelijkheden:
 - Vanaf half februari beginnen met de werkzaamheden of starten met verstorende activiteiten om te voorkomen dat broedvogels zich gaan nestelen. De werkstrook kan daarnaast al ongeschikt gemaakt worden voor broedvogels.
 - Voorkomen dat de maatregelen voor verstoring van broedvogels gaan zorgen op het moment dat deze broedvogels zich genesteld hebben, Deze maatregel wordt echter niet geadviseerd, omdat voor broedvogels optische- en geluidsverstoringssafstanden gelden. De kans dat broedvogels niet gestoord worden tijdens de werkzaamheden is daarmee erg klein.De te treffen maatregelen dienen verder uitgewerkt te worden in een ecologisch werkprotocol.
- Daarnaast moet de begroeiing langs de oevers in de directe omgeving van de werkzaamheden kort worden afgemaaid zodat deze ongeschikt raakt voor watervogels om te broeden.

Simonsdijkje

- Door de werkzaamheden langs het Simonsdijkje kunnen in de omgeving broedende vogels worden verstoord waarbij mogelijk nesten en legsels worden vernietigd. Door voorbereidende werkzaamheden (zoals het graven van sleuven en de aanleg van de damwandkuip) en boorwerkzaamheden voorafgaand aan het broedseizoen te starten en continu door te zetten (waarbij een onderbreking van één of twee dagen mogelijk is) vindt continue verstoring plaats waardoor vogels de directe omgeving van de werkzaamheden gaan mijden.

Om dit te voorkomen zijn twee mogelijkheden:

- Vanaf 1 maart beginnen met de werkzaamheden of starten met verstorende activiteiten om te voorkomen dat broedvogels zich gaan nestelen.
- Voorkomen dat de maatregelen voor verstoring van broedvogels gaan zorgen op het moment dat deze broedvogels zich genesteld hebben,

De te treffen maatregelen dienen verder uitgewerkt te worden in een ecologisch werkprotocol.

- Daarnaast moet de begroeiing langs de oevers in de directe omgeving van de werkzaamheden kort worden afgemaaid zodat deze ongeschikt raakt voor watervogels om te broeden.

Vissen (kleine modderkuijpers, bittervoorns en rivierdonderpadden)

Gorsdijk

- In de deels te dempen watergang nabij de Gorsdijk zijn mogelijk de beschermde kleine modderkruiper en bittervoorn aanwezig.
- Dempingswerkzaamheden dienen plaats te vinden in de periode september tot maart, dat wil zeggen buiten de kwetsbare periode van de voortplanting. Echter, de voortplantingsperiode kan zowel korter als langer duren en is afhankelijk van klimatologische en meteorologische omstandigheden. Een deskundige op het gebied van beschermde soorten moet de exacte periode van voortplanting aangeven. De luchttemperatuur moet boven het vriespunt liggen en er mag geen ijs aanwezig zijn in de watergang. De watertemperatuur moet beneden de 25 graden Celsius zijn..

- Voorafgaand aan de dempingswerkzaamheden nabij de Gorsdijk moeten de aanwezige vissen en (amfibieën) aan de werkzaamheden worden verjaagd. Dit kan gebeuren door al wadend door het water met een groot schepnet (fijne mazen 3x3 mm, netgrootte 70x40cm). Er zijn daarbij vluchtmogelijkheden naar geschikte biotopen waarin niet (meer) wordt gewerkt. Kleine modderkruipers duiken liever de modder in, dan dat ze vluchten. Hier wordt rekening mee gehouden door ook de modderlaag mee te nemen met het waden met het schepnet. Bij eventuele afdamming van de watergang nabij de Gorsdijk wordt het afgedamde gedeelte tot ongeveer 20 cm leeggepompt waarna eventuele vissen (en amfibieën) worden weggevangen en overgezet naar geschikt leefgebied waar niet (meer) wordt gewerkt.
- Het wegvangen in de periode dat de watertemperatuur erg laag is, maar boven nul, is mogelijk wanneer goed in beeld gebracht is waar de vissen zich op dat moment in groepen bevinden. Daarbij kunnen op deze plekken de bittervoorns effectief weggevangen worden.
- Door het dempen van een deel van de watergang gaat leefgebied van de bittervoorn (zwaar beschermd) verloren. Functionaliteit van de voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen van de bittervoorn blijft te behouden door vooraf nieuwe geschikte watergangen te realiseren.

Simonsdijkje

- Er bevinden zich mogelijk rivieronderpaden op de locatie van de geplande damwandkuip nabij het Rioolgemaal. In de omgeving van het Simonsdijkje komt mogelijk de beschermde kleine modderkruiper en bittervoorn voor.
- De plaatsing van de damwandkuip dient plaats te vinden in de periode september tot februari, dat wil zeggen buiten de kwetsbare periode van de voortplanting. Echter, de voortplantingsperiode kan zowel korter als langer duren en is afhankelijk van klimatologische en meteorologische omstandigheden. Een deskundige op het gebied van beschermde soorten moet de exacte periode van voortplanting aangeven. De luchttemperatuur moet boven het vriespunt liggen en er mag geen ijs aanwezig zijn in de watergang. De watertemperatuur moet beneden de 25 graden Celsius zijn.
- Het uittrekken van leidingen op twee punten in de watergangen nabij het Simonsdijkje en het Lorregat gebeurt langzaam en zorgvuldig (geen zijwaartse verschuiving) zodat eventueel aanwezige beschermde vissen de mogelijkheid hebben om te vluchten.
- Voor de rivieronderpad geldt dat voorafgaand aan de werkzaamheden de locatie door een terzake deskundige moet worden gecontroleerd op mogelijke aanwezigheid van de soort. Indien geschikt leefgebied aanwezig wordt geacht, dient voorafgaand aan de werkzaamheden met behulp van electrovissen mogelijk aanwezige exemplaren worden weggevangen (buiten het voortplantingsseizoen en niet bij een watertemperatuur beneden 0 °C).

Zorgplicht

Om effecten op enkele algemeen voorkomende soorten te voorkomen en daarmee aan de zorgplicht te voldoen, dienen de volgende maatregelen te worden getroffen:

- Op een aantal plaatsen aanbrengen van uittredeplaatsen ter plaatse van de sleuven waar de leidingen worden verwijderd of aangelegd, zodat dieren die in de sleuf terecht komen ook snel de sleuf weer kunnen verlaten.
- Indien tijdens de werkzaamheden kleine zoogdieren en/of amfibieën in de werkstrook aanwezig zijn, dienen deze verplaatst te worden naar geschikt leefgebied in de directe omgeving.
- Voorafgaand aan de werkzaamheden worden aanwezige vissen en amfibieën verjaagd en/of bij afdamming weggevangen (zie maatregelen beschermde vissen). In het voortplantingsseizoen (maart t/m augustus) wordt bij voorkeur niet gewerkt.

5.2 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

Gorsdijk

Als gevolg van de aanleg van de nieuwe rioolpersleiding langs de waterpartij worden binnen de EHS sleuven gegraven en is een uitlegstrook gepland. De volgende mitigerende maatregelen zijn van toepassing:

- Ten behoeve van de (graaf-)werkzaamheden voor de sleuven en de geplande uitlegstrook moeten rijplaten worden gebruikt om de bodem zo min mogelijk te beschadigen.
- Om verlies van bos tegen te gaan moet de aanleglocatie zodanig worden gekozen dat zo min mogelijk bomen geveld hoeven te worden. Een boomzone bevindt zich direct langs het water. Daarachter bevindt zich laag opschot / struikgewas welke als geschikte aanleglocatie kan gelden. Het verlies van opschot / struikgewas heeft marginaal effect op het natuurbeheertype aangezien dergelijke vegetatie zich na het dichten van de sleuven vrij snel herstelt.
- De uitgegraven grond wordt zodanig teruggeplaatst dat het bodemreliëf gelijk is aan de situatie die voorafgaand aan de werkzaamheden aanwezig was.

Simonsdijkje

Als gevolg van de aanleg van de gasleiding nabij het Rioolgemaal wordt binnen de EHS een boorinstallatie geplaatst, een sleuf gegraven en een damwandkuip geplaatst. De volgende mitigerende maatregelen zijn van toepassing:

- Ten behoeve van de plaatsing van de boorinstallatie en de graafwerkzaamheden voor de sleuf moeten rijplaten worden gebruikt om de omliggende bodem zo min mogelijk te beschadigen.
- Om herstel van de grasvegetatie na de aanleg van de gasleiding te bespoedigen, wordt de uitgegraven grond zodanig teruggeplaatst dat het bodemreliëf gelijk is aan de situatie die voorafgaand aan de werkzaamheden aanwezig was.
- Voor de aanleg van de damwandkuip beperkt men zich zoveel mogelijk tot het verwijderen van het aanwezige braamstruweel (dit behoort niet tot het natuurbeheertype N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos).
- Voor de spindotterbloem gelden de maatregelen beschreven in paragraaf 5.1.

6

Conclusies en aanbevelingen

6.1 FLORA- EN FAUNAWET

De werkzaamheden ten behoeve van het verwijderen en de aanleg van leidingen langs de Gorsdijk en het Simonsdijkje kan gevolgen hebben voor soorten die beschermd zijn onder de Flora- en faunawet. Het betreft zwaar beschermde vogels, de licht beschermde spindotterbloem (tabel 2), de licht beschermde kleine modderkruiper en rivierdonderpad (tabel 2) en de zwaar beschermde bittervoorn (tabel 3). Door te werken volgens de maatregelen beschreven in paragraaf 5.1 kan overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden voorkomen. Daarnaast komen algemene soorten (tabel 1) voor, zoals gewone pad en mol. Voor deze soorten geldt de zorgplicht.

De locatie van de damwandkuip nabij het Rioolgemaal dient voorafgaand aan werkzaamheden (nadat begroeiing is verwijderd) door een deskundige gecheckt te worden op de mogelijke aanwezigheid van de spindotterbloem en de rivierdonderpad. Indien aanwezig, gelden de maatregelen zoals beschreven in paragraaf 5.1.

De mitigerende maatregelen dienen uitgewerkt te worden in een ecologisch werkprotocol. Dit protocol dient tijdens de werkzaamheden altijd aanwezig te zijn. Er dient gewerkt te worden volgens de maatregelen die opgenomen zijn in het protocol. Indien gewerkt wordt volgens deze maatregelen hoeft geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden.

6.2 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

Uit de effectbeoordeling (zie paragraaf 4.2) blijkt dat er mogelijk sprake is van effecten op (de wezenlijke kenmerken en waarden van de) van de EHS. Significant negatieve effecten kunnen worden voorkomen door het treffen van de volgende mitigerende maatregelen:

Gorsdijk en Simonsdijkje

- De uitgegraven grond wordt zodanig teruggeplaatst dat het bodemreliëf gelijk is aan de situatie voorafgaand aan de werkzaamheden.

Gorsdijk

- Ten behoeve van de (graaf-)werkzaamheden voor de sleuven en de geplande uitlegstrook moeten rijplaten worden gebruikt om de bodem zo min mogelijk te beschadigen.
- Om verlies van bos tegen te gaan moet de aanleglocatie zodanig worden gekozen dat zo min mogelijk bomen geveld hoeven te worden. Een boomzone bevindt zich direct langs het water. Daarachter bevindt zich laag opschot / struikgewas welke als geschikte aanleglocatie kan gelden. Het verlies van opschot / struikgewas heeft marginaal effect op het natuurbeheertype aangezien dergelijke vegetatie zich na het dichten van de sleuven vrij snel herstelt.

Simonsdijkje

- Ten behoeve van de graafwerkzaamheden van de sleuven en de plaatsing van de boorinstallatie moeten rijplaten worden gebruikt om de bodem zo min mogelijk te beschadigen.
- Om herstel van de grasvegetatie na de aanleg van de gasleiding te bespoedigen, wordt de uitgegraven grond zodanig teruggeplaatst dat het bodemreliëf gelijk is aan de situatie die voorafgaand aan de werkzaamheden aanwezig was.
- Voor de aanleg van de damwandkuip beperkt men zich zoveel mogelijk tot het verwijderen van het aanwezige braamstruweel (dit behoort niet tot het natuurbeheertype N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos).
- Voor de spindotterbloem gelden de maatregelen beschreven in paragraaf 5.1.

Bijlage 1 Bronnen

Boesveld, A., A.W. Gmelig Meyling & I. van Lente (2010). Verspreidingsonderzoek Mollusken van de Europese Habitatrictlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2009. Platte Schijfhoren. Stichting ANEMOON, Bennebroek

Creemers, R. C.M. en J.J.C.W. van Delft (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland - Nederlandse fauna 9. Stichting RAVON, Leiden

Ministerie van LNV (zj.). Buiten aan het werk. Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van LNV, Den Haag

Ministerie van LNV (zj.). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep (Dienst Regelingen), Den Haag.

Ministerie van LNV (zj.). Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet (Dienst Regelingen), Den Haag

Kuijsten, C.W., J. Kranenbarg en J. Herder (2008) Bijzondere vissoorten in Noord-Holland, Stichting Ravon

Limpens, H.J.G.A., P. Twisk & G. Veenbaas (2004) Met vleermuizen overweg. Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft, de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem.

Mostert K. & Willemsen, J. (2008) Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008 Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland

Provincie Zuid-Holland, 2013. Natuurbeheerplan 2014 Zuid-Holland. Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland op 3 september 2013

Schipper. P. & H. Siebel (red.). Index Natuur en Landschap. Onderdeel beheertypen. Versie 0.4, 15 juni 2009

¹Ministerie van E,L&I (2011). Soortenstandaard Rugstreeppad (Dienst Regelingen), Den Haag

²Ministerie van E,L&I (2011). Soortenstandaard Bittervoorn (Dienst Regelingen), Den Haag

³Ministerie van E,L&I (2011). Soortenstandaard Kleine modderkruiper (Dienst Regelingen), Den Haag

Websites:

www.anemoon.org

www.mineleni.nederlandsesoorten.nl

www.symbiosys.alterra.nl

www.wilde-planten.nl

www.vlindernet.nl

www.libellennet.nl

www.ravon.nl

www.telme.nl

www.vleermuis.net

www.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.zoogdierverseniging.nl

Bijlage 2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (2002) regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren. De Flora- en faunawet heeft dan ook belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. De interpretatie van de wet is in 2009 en 2013 aangescherpt. Deze aanscherping is in onderstaande uitleg opgenomen.

In het kader van de Flora- en faunawetgeving geldt dat alle dieren en planten een zekere mate van bescherming genieten, op basis van hun intrinsieke waarde. In artikel 2 van de Ffwet staat dat iedereen voldoende zorg in acht dient te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Ook mag men het welzijn van dieren niet onnodig aantasten en dieren onnodig laten lijden. Deze algemene zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dier- en plantensoorten, ook voor de soorten die niet als beschermde soort aangewezen zijn onder de Flora- en faunawet.

De Algemene Zorgplicht is een aanvulling op de algemene verbodsbepalingen die uitsluitend betrekking hebben op beschermde soorten. Het artikel biedt de mogelijkheid om op te treden tegen ongewenste handelingen jegens beschermde dieren en planten, welke niet nadrukkelijk in één van de verbodsbepalingen zijn genoemd. Er bestaat geen wettelijke sanctie op overtreding. Wel kunnen activiteiten door de Algemene Inspectiedienst (AID) worden stilgelegd.

De algemene verbodsbepalingen, die handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten in gevaar kunnen brengen verbieden, is een belangrijk onderdeel van de Flora- en faunawet. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante wettelijke bepalingen staan hieronder genoemd.

ALGEMENE VERBODSBEPALINGEN FLORA - EN FAUNAWET (ARTIKEL 8 T/M 12)

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet zonder juiste ontheffing of het nemen van mitigerende maatregelen kan leiden tot handhaving van de AID of DLG. Zij kunnen proces-verbaal opmaken en het werk stilleggen. Overtredingen van de Flora- en faunawet worden beschouwd als 'economisch delict' en kunnen als zodanig ook beboet worden.

Bij ruimtelijke plannen, met mogelijke gevolgen voor beschermde planten en dieren, is het verplicht om vooraf te toetsen of deze kunnen leiden tot overtreding van algemene verbodsbepalingen. Wanneer dat het geval dreigt te zijn, moet onderzocht worden of er maatregelen genomen kunnen worden om dit te voorkomen of om de gevolgen voor beschermde soorten te verminderen. Onder bepaalde voorwaarden geldt een vrijstelling, wordt door het ministerie van EZ goedkeuring gegeven aan de mitigerende maatregelen, of is het mogelijk van de minister van EZ ontheffing van de algemene verbodsbepalingen te krijgen voor activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Ten aanzien van de criteria die voor vrijstellingen en ontheffingen gelden, kunnen verschillende groepen soorten worden onderscheiden. Deze groepen worden benoemd in het "Besluit van 28 november 2000 houdende regels voor het bezit en vervoer van en de handel in beschermde dier- en plantensoorten", kortweg genoemd "Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten". Dit besluit heeft de status van een AMvB. Onderstaande heeft betrekking op vrijstellingen en ontheffingen voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor andere activiteiten gelden andere regels die hier niet genoemd worden omdat ze niet van belang zijn.

Tabel 1 – Algemene soorten

Algemene vrijstelling van de verboden 8 tot en met 12, wel zorgplicht, m.u.v. artikel 10.

Tabel 2 – overige soorten

Vrijstelling mogelijk, mits gebruik wordt gemaakt van een door de minister goedgekeurde gedragscode; anders ontheffing noodzakelijk (toetsing aan gunstige staat van instandhouding en zorgvuldig handelen). Eventueel mitigatie- en compensatieplicht. Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag, m.u.v. artikel 10.

Tabel 3 – Soorten van bijlage 1 van de AMvB

Voor volgens art 75 lid 6 bij AMvB aangewezen soorten geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:

er geen andere bevredigende oplossing bestaat;

er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is per AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij:

dwingende reden van groot openbaar belang;

ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (zolang er geen sprake is van benutting of gewin van de beschermde soort);

andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling: bescherming van flora en fauna, veiligheid van luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade of overlast en bestendig gebruik.

Tabel 3 – soorten op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn

Voor volgens art 75 lid 6 aangewezen soorten die voorkomen op bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:

er geen andere bevredigende oplossing bestaat;

er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is bij AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij:

- dwingende reden van groot openbaar belang²;
- andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling: bescherming van flora en fauna, veiligheid van luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid.

Vogels

Vanwege de bepalingen in de Europese Vogelrichtlijn, die overgenomen zijn in de Flora- en faunawet, geldt er voor vogels een afwijkend beschermingsregime. Uit recente uitspraken van de ABRvS blijkt dat de manier waarop in Nederland tot voor kort werd omgegaan met ontheffingen voor vogels in strijd is met de Europese Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn staat een ontheffing alleen toe wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing is;
- er tevens sprake is van één van de volgende belangen:
 - bescherming van flora en fauna;
 - veiligheid van luchtverkeer;
 - volksgezondheid en openbare veiligheid.

Door het ministerie kan een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Een dergelijke goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag. Inzake het behoud van verblijfplaatsen wordt de beschikking alleen afgegeven indien de functionaliteit van verblijfplaatsen niet in het geding is én als deze niet worden verstoord (art. 11).

Voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen kan slechts in uitzonderlijke gevallen ontheffing worden verleend voor een ruimtelijke ingreep, namelijk als voldaan wordt aan het bovenstaande criteria. In de praktijk betekent dit dat voor vogels gestreefd moet worden naar het voorkomen van het overtreden van verbodsbepalingen. In veel gevallen kan overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen door (verstorende) werkzaamheden buiten het broedseizoen (de perioden dat het nest in gebruik is voor het broeden of grootbrengen van jongen) aan te laten vallen.

Binnen de groep van vogels zijn er soorten waarvan het nest wordt aangemerkt als een zogenaamde “vaste rust- of verblijfsplaats”. Dergelijke verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd onder artikel 11 van de algemene verbodsbepalingen, en vormen de meest streng beschermde groep. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels zijn aangewezen in de “aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten” (Ministerie van LNV, 2009) en bestaan uit de categorieën van vogelsoorten opgenomen in onderstaande tabel.

Vogels	
Categorie	Type verblijfplaatsen
Categorie 1	Vaste rust- en verblijfplaatsen; nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Categorie 2	Nesten van koloniebroeders; nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop

² Nb: voor deze groep kan er geen ontheffing worden verleend op basis van het belang “ruimtelijke ontwikkeling en inrichting”. Volgens de AMvB kan dit wel, echter recente uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) laten zien dat de AMvB op dit punt een onjuiste implementatie van de Europese Habitatrichtlijn is.

Categorie 3	Honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing; nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop
Categorie 4	Vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen; vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen
Categorie 5	Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst; nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

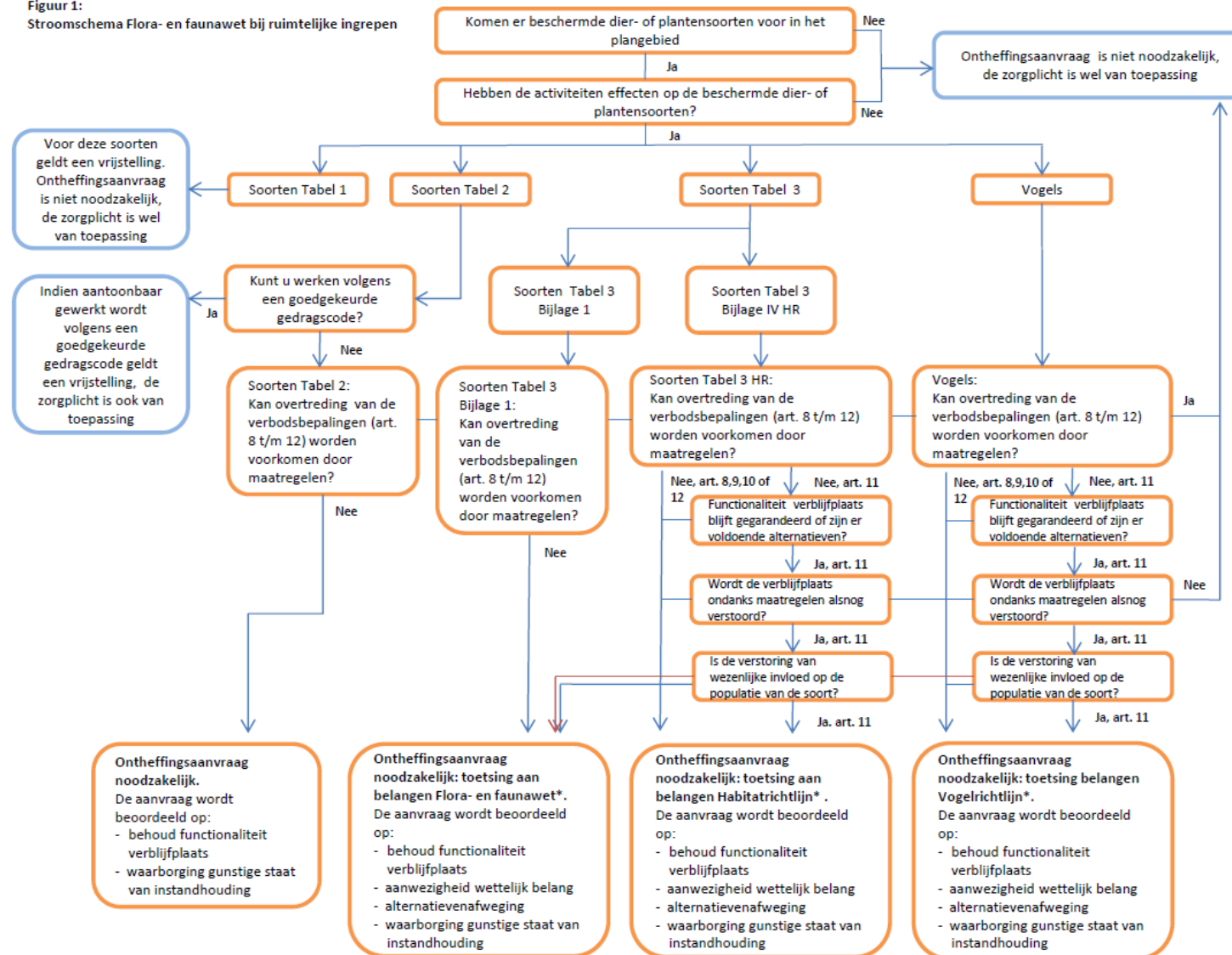
Tabel 1 Categorieën broedvogels

Of voor het (buiten het broedseizoen) wegnemen van jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing noodzakelijk is, dient te worden vastgesteld met behulp van een zogenaamde omgevingscheck³. Daarnaast is de noodzaak tot een ontheffing mede afhankelijk van de mogelijkheid tot het mitigeren (inclusief het aanbieden van vervangende nestgelegenheid) van negatieve effecten.

Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of er mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten zijn. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk. In figuur 1 is een stroomschema opgenomen met de stappen die moeten worden doorlopen indien beschermde inheemse soorten aanwezig zijn.

³ Een deskundige dient vast te stellen of er in de omgeving voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden.

Figuur 1:
Stroomschema Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen

* Belangen staan beschreven in deze bijlage

Bijlage 3 Ecologische Hoofdstructuur

Binnen Nederland is er een netwerk van natuurgebieden, die vallen onder de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS is het beleidskader voor gebiedsbescherming binnen Nederland en is globaal vastgelegd in de Nota Ruimte. Het beleid voor de EHS is gericht op het creëren van een samenhangend netwerk van natuurgebieden. Aantasting van dit netwerk is niet toegestaan, tenzij er sprake er geen alternatieven zijn, er sprake is van een groot openbaar belang en effecten gecompenseerd worden (“nee, tenzij” regime). Bij de toetsing van ruimtelijke ontwikkelingen staan de begrenzing en de natuurwaarden (“wezenlijke waarden en kenmerken”) centraal. De begrenzing van de EHS is opgenomen in de Verordening Ruimte. De wezenlijke kenmerken en waarden in Zuid-Holland zijn gekoppeld aan de natuurdoelen voor een gebied. Deze zijn te vinden in het 'Natuurbeheerplan Zuid-Holland (2014)' (<http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=natuurbeheerplan>), het 'Handboek Natuurdoeltypen (2002)' en de aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden.

Onder wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS worden verstaan:

1. de bij het gebied behorende natuurdoelen en -kwaliteit;
2. geomorfologische en aardkundige waarden en processen;
3. de waterhuishouding;
4. de kwaliteit van bodem, water en lucht;
5. rust, stilte, donkerte en openheid;
6. de landschapsstructuur;
7. de belevingswaarde;
8. de recreatieve mogelijkheden in het gebied.

De vraag wanneer sprake is van een wezenlijke aantasting van de EHS (“significant negatief effect”) kan niet in algemene zin beantwoord worden. In ieder geval worden alle plannen of projecten die ertoe leiden dat een deel van de EHS een andere bestemming moet krijgen en daardoor uit de begrenzing moet worden gehaald als significant aangemerkt. In bestemmingsplannen moet worden aangegeven op welke gebieden het 'nee, tenzij'-regime van de EHS van toepassing is en moet deze bescherming worden vertaald in de voorschriften.

Bijlage 4

Locaties bestaande en nieuwe leidingen Simonsdijkje

Als Pdf-bestand bijgevoegd.

Colofon

QUICKSCAN FLORA- EN FAUNAWET RIOOLPERS- EN GASLEIDINGEN NABIJ SIMONSDIJKJE EN GORSDIJK IN DE HOEKSCHE WAARD

OPDRACHTGEVER:

Waterschap Hollandse Delta

STATUS:

Definitief

AUTEUR:

E.D. Vogelaar MSc

GECONTROLEERD DOOR:

Drs. P.J.M.C. de Ridder

VRIJGEGEVEN DOOR:

E.H.C. Beishuizen MSc

8 mei 2014

077660786:C

ARCADIS NEDERLAND BV

Polarisavenue 15

Postbus 410

2130 AK Hoofddorp

Tel 023 5668 411

Fax 023 5611 575

www.arcadis.nl

Handelsregister 09036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de
wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets
uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door
middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.